

A magyar ugar – A kiegyezéstől a II. világháborúig

T-Twins kiadó 1991. 391 o., 350 Ft.

Az 1991-ben megjelent könyv másodkiadását ezúttal is az ELTE Szociológiai Intézete, a Hilscher Rezső Egyesület és a T-Twins kiadó vállalta fel. Már a cím sokat sejtet. A Kiegyezéstől a II. világháborúig – alcím időben helyezi el azt. Történelmünk 74 évéről, e nyolcadfél évtized társadalomtörténeti eseményeiről szóló tanulmányokat elemző-visszatekintő írók, társadalomtudósok, történészek vetették papírra.

Hosszabb-rövidebb írásokat olvashatunk a településszerkezet, és a városok fejlődéséről (Láng Lajos, Gergely András, Vörös Károly, Krúdy Gyula, Féja Géza tollából), a népességmozgásokról (Hanák Péter – urbanizáció, Pásztor Mihály – bevándorlás, Puskás Julianna – kivándorlás), a korszak politikai és államigazgatási rendszeréről (Csizmadia Andor írása a vármegyékről, Sarlós Béláé a virilizmusról, Bibó Istváné a közigazgatásról), az ország kapitalizálódásáról (Lackó Miklós tanulmánya a gyári munkásságról, Ránki Györgyé a kisipar szerepéről).

A – számomra – legérdekesebb rész a „Magyarok” és „nem-magyarok” címet kapta. Ez a tematikájában legjobban sikerült fejezet a korszak demográfiai és nemzetiségi változásait vizsgálja. A sokhelyütt idézett Jászi Oszkár írás („A nemzeti sérelmek konkrét tartalma”) mellett Karády Viktor, Osváth Albert, Walter Pietsch tanulmányai a hazai zsidóság emancipációjának, illetve asszimilációjának kérdéseiről, teszik egészszé a Léderer Pál által szerkesztett társadalomtörténeti olvasókönyvet.

Jancsák Csaba